मुकुन्दमाल

Kulasekhara Alvar ©

April 11, 2013

Contents

Contents **i**

Preface **vii**

1 **अथ मुकुन्दमालास्तोत्रः** **1**

Bibliography **19**

Index **20**

List of Figures

1.1 गुरुवयुरप्पन् 1

List of Tables

Preface

This is a reproduction of the मुकुन्दमल (*mukundamala*) made with the intention of archiving. Therefore the text has been scrutinized carefully and also got checked by learned persons. Thus the text could be considered as a critical edition.

Raman.K.R

Raman Kizhakkedath

April 11, 2013

Chapter 1

अथ मुकुन्दमालास्तोत्रः

ॐ गं गणपतये नमः
ॐ नमो नारायणाय

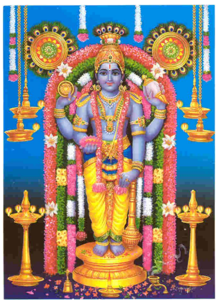

Figure 1.1: गुरुवयुरप्पन्

घुष्यते यस्य नगरे रङ्गयात्रा दिने दिने
तमहं शिरसा वन्दे राजानं कुलशेखरम्
वन्देमुकुन्दमरविन्ददलायताक्षं
कुन्देन्दुशङ्खदशनं शिशुगोपवेषम्
इन्द्रादिदेवगणवन्दितपादपीठं
वृन्दावनालयमहं वसुदेवसूनुम् ०१

श्रीवल्लभेति वरदेति दयापरेति
भक्तप्रियेति भवलुण्ठनकोविदेति
नाथेति नागशयनेति जगन्निवासे-
त्यालापनं प्रतिदिनं कुरु मे मुकुन्द ०२

जयतु जयतु देवो देवकीनन्दनोऽयं
जयतु जयतु कृष्णो वृष्णिवंशप्रदीपः
जयतु जयतु मेघश्यामलः कोमलाङ्गो
जयतु जयतु पृथ्वीभारनाशो मुकुन्दः ०३

मुकुन्द मूर्ध्ना प्रणिपत्य याचे
भवन्तमेकान्तमियन्तमर्थं
अविस्मृतिस्त्वत्चरणारविन्दे
भवे भवे मेऽस्तु भवत्प्रसादात् ०४

श्रीमुकुन्दपादाम्भोजमधुनः परमात्भुतं
यत् पायिनो न मुह्यन्ति मुह्यन्ति यदपायिनः ०५

नाहं वन्दे तव चरणयोर्द्वन्द्वमद्वन्द्वहेतोः
कुम्भीपाकं गुरुमपि हरे नारकं नापनेतुं
रम्यां रामां मृदुतनुलतां नन्दने नापि रन्तुं
भावे भावे हृदयभवने भावयेऽहं भवन्तम् ०६
नास्था धर्मे न वसुनिचये नैव कामोपभोगे
यद्यत् भव्यं भवतु भगवन् पूर्वकर्मानुरूपं
एतत् प्रार्थ्यं मम बहुमतं जन्मजन्मान्तरेऽपि
त्वत्पादाम्भोरुहयुगगता निश्चला भक्तिरस्तु ०७

दिवि वा भुवि वा ममास्तु वासो
नरके वा नरकान्तक प्रकामं
अवधीरितशारदारविन्दौ
चरणौ ते मरणेऽपि चिन्तयामि ०८

कृष्णः त्वदीयपदपङ्कजपञ्जरान्त-
रद्यैव मे विशतु मानसराजहंसः
प्राणप्रयाणसमये कफवातपित्तैः
कण्ठावरोधनविधौ स्मरणं कुतस्ते ०९

चिन्तयामि हरिमेव सन्ततं
मन्दमन्दहसिताननाम्बुजम्
नन्दगोपतनयं परात्परं
नारदादिमुनिवृन्दवन्दितन् १०
सरसिजनयने सशङ्खचक्रे
मुरभिदि मा विरमस्व चित्त रन्तुं
सुखकरमपरं न जातु जाने
हरिचरणस्मरणामृतेन तुल्यम् ११
मा भीर्मन्दमानो विचिन्त्य बहुधा
यामीश्चिरं यातनाः
नामी नः प्रभवन्ति पापरिपवः
स्वामी ननु श्रीधरः
आलस्यं व्यपनीय भक्तिसुलभं
ध्यायस्व नारायणं
लोकस्य व्यसनापनोदनकरो
दासस्य किं न क्षमः १२

भवजलधिगतानां द्वन्द्ववाताहतानां
सुतदुहितृकलत्रत्राणभारार्दितानां
विषमविषयतोये मज्जतामप्लवानां
भवति शरणमेको विष्णुपोतो नराणाम् १३

रजसि निपतितानां मोहजालावृतानां
जननमरणदोलादुर्गसंसर्गकाणां
शरणमशरणानामेक एवातुराणां
कुशलपथनियुक्तश्चक्रपाणिर्नराणाम् १४

अपराधसहस्रसङ्कुलं
पतितं भीमभवार्णवोदरे
अगतिं शरणागतं हरे
कृपया केवलमात्मसात्कुरु १५

मा मे स्त्रीत्वं मा च मे स्यात् कुभावो
मा मूर्खत्वं मा कुदेशेषु जन्म
मित्थ्यादृष्टिर्मा च मे स्यात् कदाचि-
ज्जातौ जातौ विष्णुभक्तो भवेयम् १६

यत् कृतं यत् करिष्यामि यत् सर्वं न मया कृतं
त्वया कृतं तु फलभुक् त्वमेव मधुसूदन १७

भवजलधिमगाधं दुस्तरं निस्तरेयं
कथमहमिति चेतो मा स्म गाः कातरत्वं
सरसिजदृशि देव तावकी भक्तिरेका
नरकभिदि निषण्णा तारयिष्यत्यवश्यम् १८

तृष्णातोये मदनपवनोद्धूतमोहोर्मिमाले
दारावर्ते तनयसहजग्राहसङ्घाकुले च
संसाराख्ये महति जलधौ मज्जतां नस्त्रिधामन्
पादाम्भोजे वरद भवतो भक्तिनावं प्रयच्छ १९

पृथ्वीरेणुरणुः पयांसि कणिका
फल्गुः स्फुलिङ्गो लघु-
स्तेजो निश्वसनं मरुत्तनुतरं
रन्ध्रं सुसूक्ष्मं नभः
क्षुद्रा रुद्रपितामहप्रभृतयः
कीटाःसमस्ताः सुरा
दृष्टे तत्र स तावको विजयते
भूमावधूतावधि २०
अम्नायाभ्यसनान्यरण्यरुदितं
कृच्छ्रव्रतान्यन्वहं
मेदश्छेदफलानि पूर्त्तविधयः
सर्वं हुतं भस्मनि
तीर्थानामवहाहनानि च गज-
स्थानं विना यत्पद-
द्वन्द्वाम्भोरुहसंस्मृतिर्विजयते
देवः स नारायणः २१

श्रीनाथ नारायण वासुदेव
श्रीकृष्ण भक्तप्रिय चक्रपाणे
श्रीपत्मनाभाच्युत कैटभारे
श्रीराम पत्माक्ष हरे मुरारे २२

अनन्त वैकुण्ठ मुकुन्द कृष्ण
गोविन्द दामोदर माधवेति
वक्तुं समर्थोऽपि न वक्ति कश्चि-
दहो जनानां व्यसनाभिमुख्यम् २३

क्षीरसागरतरङ्गशीकरा-
सारतारकितचारुमूर्तये
भोगिभोगशयनीयशायिने
माधवाय मधुविद्विषे नमः २४

वात्सल्यादभयप्रदानसमया-
दार्त्तार्त्तिनिर्वापणा-
दौदार्यादघशोषणादगणित-
श्रेयःपदप्रापणात्
सेव्यः श्रीपतिरेक एव सततं
सन्त्यत्र षड्साक्षिणः
प्रह्लादश्च विभीषणश्च करिराट्
पाञ्चाल्यहल्या ध्रुवः २६

हे लोकाः शृणुत प्रसूतिमरणव्याधेश्चिकित्सामिमां
योगज्ञाःसमुदाहरन्ति मुनयो यां याज्ञवल्क्यादयः
अन्तर्ज्योतिरमेयमेकममृतं कृष्णाख्यमापीयतां
यत् पीतं परमौषधं वितनुते निर्वाणमात्यन्तिकम् २७

हे मर्त्याः परमं हितं शृणुत वो
वक्ष्यामि सङ्क्षेपतः-
संसारार्णवमापचूर्मिबहुलं
सम्यक् प्रविश्य स्थिताः
नानाज्ञानमपास्य चेतसि नमो
नारायणायेत्यमुं
मन्त्रं सप्रणवं प्रणामसहितं
प्रावर्तयध्वं मुहुः २८

बद्धेनाञ्जलिना नतेन शिरसा
गात्रैःसरोमोद्गमैः
कण्ठेन स्वरगद्गदेन नयने-
नोद्गीर्णबाष्पाम्बुना
नित्यं त्वचरणारविन्दयुगल-
ध्यानामृतास्वादिना-
मस्माकं सरसीरुहाक्ष सततं
सम्पद्यतां जीवितम् २९
तत्वं ब्रुवाणानि परं परस्मा-
दहो क्षरन्तीव सतां फलानि
प्रावर्तय प्राञ्जलिरस्मि जिह्वे
नामानि नारायणगोचराणि ३०

इदं शरीरं परिणामपेशलं
पतत्यवश्यं श्लथसन्धिगर्जरं
किमौषधैः क्लिश्यसि मूढ दुर्मते
निरामयं कृष्णरसायनं पिब ३१

श्रीमन्नाम प्रोच्य नारायणाख्यं
केन प्रापुर्वाञ्छितान् पापिनोऽपि
हा नः पूर्वं वाक् प्रवृत्ता न तस्मिन्
तेन प्राप्तं गर्भवासादिदुःखम् ३२
माद्राक्षं क्षीणपुण्यान् क्षणमपि भवतो
भक्तिहीनान् पदाब्जे
माश्रौषं श्राव्यबन्धं तव चरितमपा-
स्यान्यदाख्यानजातं
मास्मार्षं माधव त्वामपि भुवनपते
चेतसापह्नुवानान्
माभूवं त्वत्सपर्यावृतिकररहितो
जन्मजन्मान्तरेऽपि ३३
मदन परिहर स्थितिं मदीये
मनसि मुकुन्दपदारविन्दधाम्नि
हरनयनकृशानुना कृशोऽसि
स्मरसि न चक्रपराक्रमं मुरारेः ३४
दारा वाराकरवरसुता ते तनूजो विरिञ्चिः
स्तोता वेदास्तव सुरगणो भृत्यवर्गः प्रसादः
मुक्तिर्माया जगदविकलं तावकी देवकी ते
माता मित्रं बलरिपुसुतस्तत्वतोऽन्यन्न जाने ३५

जिह्वे कीर्तय केशवं मुररिपुं
चेतो भज श्रीधरं
पाणिद्वन्द्व समर्चयाच्युतकथा
श्रोत्रद्वय त्वं शृणु
कृष्णं लोकय लोचनद्वय हरे-
र्गच्छाङ्घ्रियुग्मालयं
जिघ्र घ्राण मुकुन्दपादतुलसीं
मूर्धन् नमाधोक्षजम् ३६
यत् कृष्णप्रणिपातधूलिधवलं
तद्वै शिरः स्याच्छुभं
ते नेत्रे तमसोज्झिते सुरुचिरे
याभ्यां हरिर्दृश्यते
सा बुद्धिर्नियमैर्यमैश्च विमला
या माधवध्यायिनी
सा जिह्वामृतवर्षिणी प्रतिपदं
या स्तौति नारायणम् ३७
भक्तापायभुजङ्गगारुडमणि-
स्त्रैलोक्यरक्षामणि-
र्गोपीलोचनचातकाम्बुदमणिः
सौन्दर्यमुद्रामणिः
यः कान्तामणिरुक्मिणीघनकुच-
द्वन्द्वैकभूषामणिः
श्रेयो देवशिखामणिर्दिशतु नो
गोपालचूडामणिः ३८

शत्रुच्छेदैकमन्त्रं सकलमुपनिष-
द्वाक्यसम्पूर्णमन्त्रं
संसारोत्तारमन्त्रं समुपचिततमः-
सङ्घनिर्याणमन्त्रं
सर्वैश्वर्यैकमन्त्रं व्यसनभुजगस-
न्दष्टसन्त्राणमन्त्रं
जिह्वे श्रीकृष्णमन्त्रं जप जप सततं
जन्मसाफल्यमन्त्रम् ३९

व्यामोहप्रशमौषधं मुनिमनो-
वृत्तिप्रवृत्त्यौषधं
दैत्येन्द्रार्तिकरौषधं त्रिभुवनी-
सञ्जीवनैकौषधं
भक्तात्यन्तहितौषधं भवभय-
प्रध्वंसनैकौषधं
श्रेयःप्राप्तिकरौषधं पिब मनः
श्रीकृष्णदिव्यौषधम् ४०

आश्चर्यमेतद्धि मनुष्यलोके
सुधां परित्यज्य विषं पिबन्ति
नामानि नारायणगोचराणि
त्यक्त्वान्यवाचः कुहकाः पठन्ति ४१

लाटीनेत्रपुटीपयोधरघटी
रेवातटीदुष्कुटी-
पाटीरद्रुमवर्णनेन कविभि-
र्मूढैर्दिनं नीयते
गोविन्देति जनार्दनेति जगतां
नाथेति कृष्णेति च
व्याहारैः समयस्तदेकमनसां
पुंसामतिक्रामति ४२

अयाच्यमक्रेयमयातयाम-
मपाच्यमक्षय्यमदुर्भरं मे
अस्त्येव पाथेयमितः प्रयाणे
श्रीकृष्णनामामृतभागधेयम् ४३

हे गोपालक हे कृपाजलनिधे
हे सिन्धुकन्यापते
हे कंसान्तक हे गजेन्द्रकरुणा-
पारिण हे माधव
हे रामानुज हे जगत्रयगुरो
हे पुण्डरीकाक्ष मां
हे गोपीजननाथ पालय परं
जानामि न त्वां विना ४४
मज्जन्मनः फलमिदं मधुकैटभारे
मत्प्रार्थनीय मदनुग्रह एष एव
त्वत्भृत्यभृत्यपरिचारकभृत्यभृत्य-
भृत्यस्य भृत्य इति मां स्मर लोकनाथ ४५

कृष्णो रक्षतु नो जगत्रयगुरुः
कृष्णं नमस्याम्यहं
कृष्णेनामरशत्रवो विनिहताः
कृष्णायतस्मै नमः
कृष्णादेव समुत्थितं जगदिदं
कृष्णस्य दासोऽस्म्यहं
कृष्णे तिष्ठति विश्वमेतदखिलं
हे कृष्ण रक्षस्व माम् ४६

तत् त्वं प्रसीद भगवन् कुरु मय्यनाथे
विष्णो कृपां परमकारुणिकः किल त्वं
संसारसागरनिमग्नमनन्तदीन-
मुद्धर्तुमर्हसि हरे पुरुषोत्तमोऽसि ४७

नमामि नारायणनामपङ्कजं
करोमि नारायणपूजनं सदा
वदामि नारायणनाम निर्मलं
स्मरामि नारायणतत्वमव्ययम् ४८

करचरणसरोजे कान्तिमन्नेत्रमीने
श्रममुषि भुजवीचिव्याकुलेऽगाधमार्गे
हरिसरसि विगाह्यापीय तेजोजलौघं
भवमरुपरिखिन्नः क्लेशमद्य त्यजामि ४९

ध्यायामि ये विष्णुमनन्तमव्ययं
हृत्पद्ममध्ये सततं व्यवस्थितं
समाहितानां सतताभयप्रदं
ते यान्ति सिद्धिं परमां च वैष्णवीम् ५०

अलमलमलमेका प्राणिनां पातकानां
निरसनविषये या कृष्ण कृष्णेति वाणी
यदि भवति मुकुन्दे भक्तिरानन्दसान्द्रा
करतलकलिता सा मोक्षसाम्राज्यलक्ष्मीः ५१

प्रणाममीशस्य शिरः फलं विदु-
स्तदर्चनं पाणिफलं दिवौकसः
मनः फलं तद्गुणतत्वचिन्तनं
वचस्तु गोविन्दगुणस्तवः फलम् ५२

चित्तं नैव निवर्तते क्षणमपि
श्रीकृष्णपादाम्बुजा-
न्निन्दन्तु प्रियबान्धवा गुरुजना
गृह्णन्तु मुञ्चन्तु वा
दुर्वादं परिघोषयन्तु मनुजा
वंशे कलङ्कोऽस्तु वा
तादृक्प्रेमधरानुरागमधुना
मत्तायमानं तु मे ५३

नारायणाय नम इत्ययमेव सद्यः
संसारघोरविषसंहरणायमन्त्रः
शृण्वन्तु भव्यमतयो यतयोऽस्तरागा
उच्चैस्तरामुपदिशाम्यहमूर्ध्वबाहुः ५४

सत्यं ब्रवीमि मनुजाः स्वयमूर्ध्वबाहु-
र्यो यो मुकुन्द नरसिंह जनार्दनेति
जीवो जपत्यनुदिनं मरणे रणे वा
पाषाणकाष्ठसदृशाय ददात्यभीष्टम् ५५

त्यजन्तु बान्धवाःसर्वे निन्दन्तु गुरवो जनाः
तथापि परमानन्दो गोविन्दो मम जीवनम् ५६

अन्धस्य मे हृतविवेकमहाधनस्य
चोरैः प्रभो बलिभिरिन्द्रियनामधेयैः
मोहान्धकूपकुहरे विनिपातितस्य
देवेश देहि कृपणस्य करावलम्बम् ५७

शृण्वन् जनार्दनकथागुणकीर्तनानि
देहे न यस्य पुलकोद्गमरोमराजिः
नोत्पद्यते नयनयोर्विमलाम्बुमाला
धिक् तस्य जीवितमहो पुरुषाधमस्य ५८

चेतश्चिन्तय कीर्तयस्व रसने
नम्रीभव त्वं शिरो
हस्तावञ्जलिसम्पुटं रचयतं
वन्दस्व दीर्घं वपुः
आत्मन् संश्रय पुण्डरीकनयनं
नागाचलेन्द्रस्थितं
धन्यं पुण्यतमं तदेव परमं
दैवं हि संसिद्धये ५९

नाथे धातरि भोगिभोगशयने
नारायणे माधवे
देवे देवकीनन्दने सुरवरे
चक्रायुधे शार्ङ्गिणि
लीलाशेषजगत्प्रपञ्चजठरे
विश्वेश्वरे श्रीधरे
गोविन्दे कुरु चित्तवृत्तिमचला-
मन्यैस्तु किं कीर्तनैः ६०

आर्ता विषण्णा शिथिलाश्च भीता
घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः
सङ्कीर्त्य नारायणशब्दमात्रं
विमुक्तदुःखासुखिनो भवन्ति ६१
गोविन्द केशव जनार्दन वासुदेव
विश्वेश विश्व मधुसूदन विश्वरूप
श्रीपत्मनाभ पुरुषोत्तम पुष्कराक्ष
नारायणाच्युत नृसिंह नमो नमस्ते ६२

लक्ष्म्या नित्यनिषेविताय दधते
शङ्खं रथाङ्गं गदां
चापासी च समुल्लसन्मरकत-
स्तम्भोपमैर्बाहुभिः
केयूरोदरबन्धहारमुकुट-
श्रीवत्सपीताम्बर-
स्रक्काञ्चीकटकाभिरामवपुषे
पुंसे परस्मै नमः ६३

प्रातः स्मरामि भवपापमहार्तिशान्त्यै
नारायणं गरुडवाहनमब्जनाभं
ग्राहाभिभूतवरवारणमुक्तिहेतुं
चक्रायुधं तरुणवारिजपत्रनेत्रम् ६४

प्रातर्भजामि भजतामभयङ्करं तं
प्राक्जन्मकोटिदुरितौघभयापहत्यै
यो ग्राहवक्त्रपतिताङ्घ्रिगजेन्द्रघोर-
शोकप्रणाशकरणोद्धृतचक्रपाणिः ६५

प्रातर्नमामि मनसा वचसा च मूर्ध्ना
पादारविन्दयुगलं परमस्य पुंसः
नारायणस्य नरकार्णवतारणस्य
पारायणप्रवणविप्रपरायणस्य ६६

ये मानवा विगतरागपरापरज्ञा
नारायणं सुरगुरुं सततं स्मरन्ति
ते धौतपाण्डररदा इव राजहंसा-
संसारसागरजलस्य तरन्ति पारं ६७

यस्य प्रियौ श्रुतधरौ कविलोकवीरौ
मित्रे द्विजन्मवरपारशवावभूतां
तेनाम्बुजाक्षचरणाम्बुजषट्पदेन
राज्ञा कृता कृतिरियं कुलशेखरेण ६८

मुकुन्दमालां पठतां नराणा-
मशेषसौख्यं लभते न कः स्वित्
समस्तपापक्षयमेत्य देही
प्रयाति विष्णोः परमं पदं तत् ६९

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा
बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै
नारायणायेति समर्पयामि ७०

इति कुलशेखरस्य मुकुन्दमालास्तोत्रम् सम्पूर्णम्
**************** **************** ****************

****

Bibliography

[1] *saundaryalahari*

Please send corrections to Raman.K.R,Kizhakkedath Mana,

Mannampatta,PALAKKAD.Ph:- 0466 2268910 Mob: 09447963680

Last updated April 11, 2013